

Школство у Србији пролази кроз тешке тренутке. Новца фали, запослених има превише, ђака негде недостаје а негде претекло, учила застарела. Наставници не могу да изађу на крај са све агресивнијим ученицима, а ученици да се изборе са тешким школским торбама и „преобимним“ програмима који су сувише „сувопарни“. Резултати – зна се – све гори. Из године у годину, према тестовима, све више заостајемо за ђацима других земаља. Када се покрене прича о спасоносним решењима за српско школство, ту се сви слажу – више новца, реформе у правцу европских стандарда, "практична знања за послове будућности", и компјутери, компјутери, компјутери...

А шта ако се може и без свега тога? Шта ако образовање може да буде успешно и без увођења прогресивних метода образовања, најновијих технологија у учионице, и без претварања „сувопарних“ чињеница у забавне садржаје који би школу требало да учине проводом?

Ево једног упечатљивог примера из САД, земље о чијем образованом систему обично мислимо као о најгорем на свету. Наравно, ни америчком школству не цветају руже, али и ту има изузетака. У питању су тзв. индијанске независне државне средње школе из најсиромашнијих крајева Калифорније, које су до скора, захваљујући алкохолизму и насиљу међу ученицима, популарно називане зоо-вртovima. После непуне деценије другачијег приступа раду са децом, ове школе, које похађају углавном деликвенти и социјални случајеви припадници мањина, претвориле су се у "образовна чуда" (по речима гувернера Шварценегера), и са самог дна ранг листи успешности, попеле се на сам врх, међу 1% најбољих школа у држави.

Тај другачији приступ није се заснивао на више новца, увођењу компјутера, поповању о толеранцији, самопоуздању, различитости и осталим грађанским врлинама, нити на прилагођавању градива интересовањима сморене деце, већ на простом повртаку на "старо", тј. на ред, дисциплину и мукотрпан рад.

А мукотрпан рад односи се не само на ученике већ и њихове професоре, који у школи често опстају краће него деца. Отпуштају се истог секунда када се покажу недовољно припремљеним, недовољно способним да одрже дисциплину или када су резултати слаби. Такво нешто у Србији било би равно научној фантастици, будући да их овде од сваке "контроле квалитета" штите синдикати и колективни уговори.

Будући да нема успешног учења без дисциплине на настави, ученици су подвргнути војничком дрилу који у крајњим случајевима укључује и казнено рибање клозета. Професори су строги и на часовима је мук. И најмањи несташлуци кажњавају се остајањем после наставе или радном суботом. Настава је светиња, а одмори између часова једва да постоје, како би се уштедело што више времена за учење. Чак се и празници "прослављају" радно, а предавања трају и током летњег распуста. Тежиште се ставља на језик и математику, који се свакодневно раде три сата, док је учење уметничких предмета дозвољено тек након завршетка редовне наставе. Домаћих задатака има много, изостајање са наставе се не толерише, а поправљања оцена ради проласка најлошијих ђака у следећи разред нема уопште.

У учионицама нису дозвољени ни телевизори нити рачунари, а школе немају лабораторије, већ се све учи из "сувопарних" књига. То, међутим, не спречава свршене ученике да уписују најбоље америчке универзитете. Занимљиво, с обзиром на то да је недостатак модерних учила један од омиљених аргумената када се објашњава зашто српски ђаци заостају за светом.

Наравно, амерички образовни естаблишмент феномен индијанских независних државних школа доживљава као трн у оку, јер он разбија све митове о савременом прогресивном образовању као најбољем. Такође, контроверзне методе дисциплиновања никада не би могле да прођу у другим државним школама, које су, за разлику од индијанских, дужне да поштују законом прописане професионалне стандарде поступања према деци, што значи да, укратко речено, безобразним, агресивним и лењим клинцима не могу ништа. Отприлике као и наше школе.

Руку на срце, ни деца која иду у индијанске школе не могу да се пореде са просечном српском децом, која, упркос покушајима медија да их таквим представе, (још увек) нису све сами деликвенти, наркомани и алкохоличари, а ни школе нам нису баш зоолошки вртови. А и тешко је замислити српског родитеља који би био спреман да изложи своје злато оваквом дрилу, па све и да делује – уосталом, ко се још данас у Србији овајдио од знања? Што опет не значи да се, када се размишља о решавању проблема српског школства, над овом причом не треба бар добро замислити.